

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת שלי טל מירון

פ/25/3571

הצעת חוק החברות (תיקון – ייצוג הולם לבני שני המינים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 117 בחוק החברות, התשנ"ט–1999¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 117, אחרי פסקה (א2) יבוא:
- "(ב) לבחון אם מינוי מועמד לכהונת דירקטור מקיים את הוראות סעיף 219א וסעיף 239(ד);".
2. הוספת סעיף 219א אחרי סעיף 219 לחוק העיקרי יבוא:
- "ייצוג הולם לבני 219א. (א) בהרכב דירקטוריון של חברה ציבורית יינתן שני המינים ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים, כמפורט להלן:
- (1) אם הדירקטוריון מונה בין שניים לשלושה חברים, יינתן ייצוג לבני שני המינים;
- (2) אם הדירקטוריון מונה בין ארבעה לחמישה חברים, לכל אחד מהמינים יהיו לפחות שני נציגים;
- (3) אם הדירקטוריון מונה בין שישה לשמונה חברים, לכל אחד מהמינים יהיו לפחות שלושה נציגים;
- (4) אם הדירקטוריון מונה תשעה חברים, לכל אחד מהמינים יהיו לפחות ארבעה נציגים;

¹ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

(5) אם הדירקטוריון מונה למעלה מתשעה חברים, לכל אחד מהמינים יינתן ייצוג של לפחות 40% מכלל החברים.

(ב) ועדת הביקורת תבדוק אם מינוי המועמד לכהונת דירקטור עולה בקנה אחד עם האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 239(ד), ותאשר בחתימת יושב ראש הוועדה את מינוי המועמד, כתנאי לכניסת המינוי לתוקף.

(ג) הדירקטוריון ידווח לרשות לניירות ערך אחת לשנה על מספר הנשים המכהנות כחברות דירקטוריון ועל מספר הדירקטורים שמונו בשנה החולפת, בחלוקה לפי מין הדירקטור.

3. תיקון סעיף 363 א. בסעיף 363 א(ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (13) יבוא:

"(14) בחברה לא ניתן ביטוי הולם לבני שני המינים בדירקטוריון, בניגוד להוראות סעיף 219 א."

4. תחילה ותחולה. תחילתו של חוק זה ביום פרסומו, והוא יחול על חברה ציבורית שקמה לאחר יום התחילה, ובתום שלוש שנים מיום התחילה על כל חברה ציבורית.

ד ב ר י ה ס ב ר

אף שעיקרון השוויון הוא "נשמת אפה" של שיטת המשפט הנהוגה בארצנו, קיים תת-ייצוג בולט לנשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות הנסחרות בבורסה.

מטרת הצעת חוק זו היא הרחבת ייצוגן של נשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות הנסחרות בבורסה, הן מכוח עיקרון השוויון והן מתוך הכרה בחשיבותן ותרומתן של נשים בהשאת הרווחים של חברות מסחריות אלה.

כיום קיימים מגוון חוקים הנוגעים לעולם העבודה ולייצוג הולם לנשים: התיקון לחוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951, בעניין ייצוג הולם נחקק בשנת תשי"ס, ובו הוראה מקיפה הקובעת כי בגוף ציבורי ובוועדות המכרזים והמינויים של גוף ציבורי יינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגן של נשים (סעיף 6א); בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, ישנה הוראה ספציפית בדבר ייצוג הולם בחברות ממשלתיות, לפיה בהרכב דירקטוריון של חברה ממשלתית יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים (סעיף 18א). מכוח סעיף 60א לחוק זה הורחבה הוראה זו גם על דירקטוריונים של תאגידים אשר הוקמו על פי דין; אף בחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959, נקבע בסעיף 15א כי בקרב העובדים בשירות המדינה, בכלל הדרגות והמקצועות, בכל משרד ובכל יחידת סמך, יינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגם של בני שני המינים; בחוק העיקרי, בסעיף 239(ד), נקבע כי במידה ובמועד מינוי דירקטור חיצוני כל חברי הדירקטוריון הם בני מין אחד, יהיה הדירקטור החיצוני הממונה בן המין השני.

מטרת הצעת החוק היא השלמת חוליה חסרה של ייצוג הולם לנשים בחברות ציבוריות. התערבות זו נדרשת לאור המחסומים המסכלים קידום נשים לעמדות ניהול בישראל. ראשית, במגזרים רבים במשק, הגישה לעמדות בכירות מבוססת במידה רבה על רשתות של קשרים חברתיים ומחויבויות הדדיות כגון קשרים המבוססים על השתייכות פוליטית, שירות צבאי משותף, ניסיון קודם בעבודה וקשרי משפחה. עד מחצית שנות התשעים הובילו קריטריונים אלו ליתרון יחסי של גברים על נשים בגישה לתפקידי ניהול. שנית, ניהול נתפס כעיסוק "מעדיף" את אורח החיים הגברי, בהיותו תובעני מאוד. בחברה שבה הטיפול

במשפחה עדיין נתפס במידה רבה כתפקידה של האישה, קשה יותר לנשים להגיע לתפקידי ניהול. לאור כל זאת, יש צורך בהתערבות המחוקק, שתבטיח שוויון הזדמנויות אמיתי ומהותי לנשים בעמדות מפתח. הצעת החוק קובעת כי בהרכב דירקטוריון של חברה ציבורית יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים, כמפורט בסעיף 2 להצעת החוק. כמו כן, מוצע כי יושב ראש ועדת הביקורת של החברה יצטרך לאשר בחתימתו, כתנאי לכניסת המינוי לתוקף, כי מינוי מועמד לכהונת דירקטור תואם את דרישות הייצוג ההולם שבסעיף 2 להצעה זו ואת דרישות סעיף 239(ד) לחוק העיקרי, לפיו ישנה חובת מינוי של דירקטור חיצוני בן המין השני, במקרה שבו כל חברי הדירקטוריון שאינם בעלי השליטה בחברה או קרוביהם הם בני מין אחד.

כמו כן, מוצע להוסיף לסעיף 117 לחוק העיקרי, העוסק בתפקידי ועדת הביקורת, את סמכותה של ועדת הביקורת לבחון אם מינוי מועמד לכהונת דירקטור מקיים את הוראות הייצוג ההולם שבסעיף 219א המוצע ובסעיף 239(ד) לחוק זה.

סעיף 363א לחוק העיקרי מפרט רשימה של הוראות בחוק החברות שהפרתן מאפשרת הטלת עיצום כספי על ידי הרשות לניירות ערך. הצעת החוק מוסיפה לרשימה זו את ההוראה המחייבת חברה למנות דירקטורים באופן שייתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים, כך שהרשות תוכל להטיל עיצום כספי גם בשל הפרת הוראה זו.

על מנת לאפשר פיקוח ואכיפה, מוצע לקבוע חובת דיווח שנתי לרשות לניירות ערך לגבי מין הדירקטורים ומספר הדירקטורים החדשים שמונו באותה שנה, כמו גם מספר הנשים שמונו מתוך סך הדירקטורים החדשים.

להצעת חוק זו ישנה חשיבות רבה כיוון שחברות ציבוריות הנסחרות בבורסה משפיעות רבות על הציבור בכללותו. חברות אלה מקבלות מהמדינה שירותים והגנות אשר מבטיחים את קיומן ועל כן זכותה וחובתה של המדינה להחיל גם על חברות אלה את עקרון היסוד של שיטת המשפט במדינתנו, הוא עקרון השוויון. להצעת חוק זו יש גם חשיבות כלכלית לא מבוטלת, שכן ממחקרים של ארגון "Catalyst" עולה שחברות שלהן יש שיעור השתתפות גבוה של נשים בתפקידי הנהלה בכירים, השיגו תוצאות עסקיות טובות יותר מחברות שהיה בהן ייצוג נמוך לנשים בהנהלה.

הצעת חוק זו מבוססת על חוק החברות הציבוריות הנורבגי, Public Limited Companies, אשר אושר על ידי הפרלמנט הנורבגי בשנת 2003.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע שדולת הנשים בישראל ועמותת כ"ן.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מיכל רוזין (פ/1929/24), על ידי חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן (פ/2299/24) ועל ידי חברת הכנסת אמילי חיה מואטי (פ/2968/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מירב כהן (פ/1603/25). הצעת החוק זהה לפ/1603/25 ולפיכך לא נבדקה על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בתמוז התשפ"ג (26.06.2023)